

DOI 10.31558/2307-2318.2019.1.12

УДК: 338.48(477.44)

Клочковська В.О., к.е.н., доцент ДонНУ імені Василя Стуса

Клочковський О.В., к.е.н., доцент ДонНУ імені Василя Стуса

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано розвиток подієвого туризму (event-туризм) на міжнародному ринку туристичних послуг, а також сучасний стан цієї сфери в Україні. Проаналізовано наявні пропозиції провідних українських туроператорів, які організують тури на відомі event-заходи. Розглянуто перспективи створення і реалізації подієвих турів на території України. Виділено тематичні види подієвого туризму. Проведено мотиваційні дослідження в секторі подій. Наведено шляхи розвитку event-туризму в Україні на прикладі Вінницької області.

Ключові слова: туризм, види туризму, подія, подієвий туризм, державне регулювання, регіональний туризм, маркетинг, перспективи розвитку туризму.

Клочковская В.А., Клочковский А.В.

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОБЫТИЙНОГО ТУРИЗМА В ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ

В статье проанализировано развитие событийного туризма (event-туризма) на международном рынке туристических услуг, а также современное состояние этой сферы в Украине. Исследовано имеющиеся предложения ведущих украинских туроператоров, которые организуют туры на известные event-мероприятия. Рассмотрено перспективы создания и реализации событийных туров на территории Украины. Выделены тематические виды событийного туризма. Проведено мотивационное исследование в секторе событий. Приведены пути развития event-туризма в Украине на примере Винницкой области.

Ключевые слова: туризм, виды туризма, событие, событийный туризм, государственное регулирование, региональный туризм, маркетинг, перспективы развития туризма.

Klochkovska V., Klochkovskyi O.

STATUS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF EVENT TOURISM IN VINNITSA REGION

The article analyzes the development of event tourism (event-tourism) in the international market of tourist services, as well as the current state of this sphere in Ukraine. The existing offers of the leading Ukrainian tour operators that organize tours on the well-known event-events are analyzed. Perspectives of creation and realization of event tours on the territory of Ukraine are considered. The thematic types of event tourism are highlighted. Motivational studies are conducted in the sector of events. The ways of development of event-tourism in Ukraine are shown on the example of Vinnitsa region.

Key words: tourism, tourism, event, event tourism, state regulation, regional tourism, marketing, prospects of tourism development.

Актуальність теми дослідження. Туристично-рекреаційна галузь – сфера економічної діяльності, яка динамічно розвивається. Основою розвитку є платоспроможний попит на відпочинок. Але жорстка конкуренція між підприємствами

туристичного бізнесу, глобалізаційні процеси в суспільстві та одвічна проблема економіки: обмежені ресурси й необмежені потреби споживачів є рушійними силами, які формують нові пропозиції на ринку туристичних послуг. Поява та розвиток на міжнародному ринку подієвого туризму, зумовили підвищення попиту серед споживачів на цей досить новий напрям в означеній галузі. Кожного року кількість відвідувачів event-турів зростає, що викликає необхідність у створенні модернізованої інфраструктури, вивченні туристичного попиту на даний вид туризму та факторів, що впливають на нього, підготовці спеціалістів для взаємодії зі споживачами під час проведення заходів та залученні грошових коштів для просування, реалізації та розвитку такого туристичного продукту. Впровадження подієвого туризму на території України сприятиме підвищенню економічного рівня країни, розвитку внутрішнього туризму та росту туристичних потоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки дослідженню подієвого туризму присвятили свої праці такі вчені, як, А. Бабкін, М. Біржаков, Ю. Блохіна, Е. Богданова, Д. Ісмаєв, М. Кабушкін, Г. Карпова, В. Квартальнов, А. Кирилов, О. Костюк, Ю. Кузнецова, М. Ліндстром, Р. Олльє, Х. Прінгл, І. Смаль, І. Шаповалова та ін. У їх публікаціях було висвітлено багато питань стосовно створення та просування подієвих турів на території України, підвищення якості послуг, пов'язаних з проведенням подій. Було приділено увагу аналізу сучасного стану подієвого туризму в світі та перспектив його розвитку в Україні, спираючись на досвід інших держав. Проте на даний момент багато питань залишилися відкритими.

Постановка проблеми. Проаналізувати теоретичні аспекти сутності подієвого туризму (event-туризму), його розвиток на міжнародному рівні та перспективи просування та реалізації цього туристичного продукту на території України, використовуючи зарубіжний досвід організації та проведення заходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із перспективних напрямів розвитку економіки країни, за оцінками Всесвітньої туристичної організації UNWTO), є подієвий або ж івент (event) туризм. Слово «event» (подія, захід) в англійській мові має дуже багато значень, як соціально-культурне, так і технічне і навіть філософське, або ж трактують як заплановану соціально-суспільну подію/захід, яка відбувається в певний час і з певною метою. Event-тури, що поєднують в собі традиційний відпочинок та участь в різноманітних заходах як у світі, так і в Україні, поступово стають дедалі популярнішими. Тому дослідження розвитку подієвого туризму в Україні є досить актуальним [3; 78].

Останніми роками ефект глобалізації міжнародного туризму призвів до росту конкуренції між популярними напрямками та пошуку оптимальних позицій на туристичному ринку. В такій ситуації подієвий туризм виступив як істотний елемент в розвитку туристичних дестинацій, залученні споживачів, пошуку інвестицій та покращенні локального і регіонального рівня економіки.

Подієвий туризм – молодий і надзвичайно цікавий напрям. Унікальні тури, які поєднують в собі традиційний відпочинок та участь у видовищних заходах планети або всередині країни, поступово набувають популярності серед різних груп мандрівників. Походження подієвого туризму стало сферою наукових досліджень порівняно недавно. Незважаючи на те, що цей різновид відпочинку існує з найдавніших часів, в особливу галузь туріндустрії він трансформувався в післявоєнні роки, а особливою популярністю став користуватися в 1970-х роках. Саме тоді стали очевидними потенційні можливості різноманітних подій, що сприяли розвитку економіки, суспільства, культури,

міжнародних відносин та екології. Частково популярності event-туризму сприяв і розвиток такої сфери діяльності, як event-менеджмент [3; 78].

За оцінкою Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) подієвий туризм на даний час є одним з найперспективніших видів туризму у світі. Серед інших видів туризму він вражає своєю насиченістю програми, видовищністю, яскравістю та атмосферою. Ще однією особливістю такого виду туризму є невичерпність його ресурсів [2, 460].

В Україні event-індустрія бере початок з 90-х років ХХ ст. Історично склалося так, що в самостійну сферу event виділився лише за останні двадцять років. Цей підйом зумовлений відповідністю потребам людей, які у всі часи хотіли отримати нові враження, стати частиною подій, впливати на їх перебіг і отримати радісне відчуття причетності до чогось більшого. Треба зазначити, що в Україні подієвий туризм розвивається повільно. Тільки з 2002 р. туристичні фірми почали пропонувати послуги з організації таких турів. Зростання обсягу в'їзного туризму в Україні у зв'язку з різними подіями не є систематичним і пов'язано насамперед з такими заходами як, Євробачення, Євро-2012. Більшість подій в Україні – місцевого й регіонального масштабу, що не надто приваблює навіть українських туристів і не сприяє розвитку в'їзного туризму [2, 78].

Згідно з останніми дослідженнями до 2020-го року кількість учасників event-турів може перевищити число учасників екскурсійних турів та скласти більше 35% від загального попиту на різнорідні тури [1].

У сучасному світі сформувалася ціла індустрія щодо організації різноманітних заходів, яка поділяється за характером цих заходів та їх кінцевою метою. Зміст event-туризму зводиться до відвідування подій, які відбуваються в інших країнах, а отже, основна ціль подорожі присвячена цій події в якій турист прийматиме пасивну (у ролі спостерігача) або активну участь. Event-туризм можна розглянути за категоріями, що відібрані за масштабом подій. За цією ознакою виділяють національні та міжнародні події (табл. 1) [5].

У науковій літературі усі заходи, що сприяють розвитку event-туризму згруповують і класифікують за трьома напрямками:

1. Спортивні: чемпіонат, олімпіада, ігри, індивідуальні спортивні зустрічі, кубки, престижні змагання і т.д.;
2. Ділові: виставка, конференція, семінар, форум;
3. Культурно-пізнавальні: зарубіжна прем'єра, театральна постановка, фестиваль, концерт, перформанс, карнавал, шоу.

Доцільно виокремити ще четвертий напрямок – релігійний. На даний час окремі туроператори розробляють туристичний продукт у честь святкування релігійних свят: Водохреща, Пасхи та ін., де туристи мають можливість духовно-культурного збагачення та ознайомлення з обрядами, традиціями й звичаями святкування у певних народів [5].

Серед найвідоміших та найпопулярніших фестивалів в Україні сьогодні чільне місце посідають так звані «молодіжні». На жаль, в Україні є невелика кількість туроператорів, які спеціалізуються на внутрішньому туризмі, зокрема пропонують етнотури. Це, зокрема, туроператор «Відвідай», м. Львів; туроператори «Терра Інкогніта» і «Етнотур» м. Київ, туроператор «Вилково-Тур», м. Одеса, Туроператор «Окрайна», м. Тернопіль та ін.

Програма розвитку туризму у Вінницькій області на 2017-2020 роки розроблена на виконання операційної цілі – формування цілісного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби міжнародного і внутрішнього туризму.

Таблиця 1

Приклади національних та міжнародних подій

Вид ресурсів	Тематика	Приклади події
1	2	3
Громадські	Гастрономічні фестивалі	Пивний фестиваль «Октоберфест» (Мюнхен, Німеччина), свято молодого вина Божоле Нуво (Франція), фестиваль морепродуктів на о. Гров (Іспанія)
	Фестивалі і виставки квітів	Виставка тюльпанів (Нідерланди), фестиваль квітів у Челсі (Велика Британія), свято троянд (травень) і жасмину (серпень) у Грассі (Франція), фестиваль хризантем (Японія), фестиваль квітів (Таїланд), виставка квіткових експозицій на Співочому полі (Київ)
Мистецькі	Музичні та театральні фестивалі і конкурси	Музичний конкурс «Євробачення», фестиваль джазу в Монтре (Швейцарія), «Слов'янський базар» (Білорусь), «Нова хвиля» (Латвія), «Таврійські ігри» (Україна), Фестиваль художнього драматичного мистецтва (Франція)
	Кінофестивалі	Канський (Франція), Берлінський (Німеччина), кінофестиваль «Молодість» (Україна), «Кінотавр» (Росія)
	Фольклорні обряди, свята і фестивалі	Midsummer's Day (Велика Британія), фестиваль кельтської музики (Франція), фольклорний фестиваль у Шешорах (Україна)
Спортивні	Спортивні змагання	Літні і зимові Олімпійські ігри, чемпіонати світу і Європи з футболу й інших видів спорту, спартакіади
	Ралі, перегони і регати	Перегони Формули-1, міжнародні автоперегони, напр. Париж – Дакар, регати: Vendee Globe, Volvo Ocean Race
	Спортивні фестивалі	«Лижний фестиваль» (Норвегія), «Перегони човнів» (Велика Британія)
Культурно-історичні	Театралізовані шоу	Шоу Lord of the Dance (Велика Британія), «Кіносценія» (Франція), «Наше Різдво» (Україна)
	Карнавали	Карнавал в Новому Орлеані (США), Венеціанський карнавал (Італія), карнавал в Ріо-де-Жанейро (Бразилія), карнавал в Мацатлані (Мексика)
	Національні фестивалі і свята	Фестиваль Святого Патрика (Велика Британія, Ірландія), «Парад кохання» (Німеччина), весняні та осінні фестивалі (Китай), Дівалі або «Фестиваль Вогнів» (Індія)
Економічні і політичні	Аукціони	Сотбі'с, Крісті'с (твори мистецтва, антикваріат, Велика Британія), NAFA (хутра, Канада), Гелос (твори мистецтва, Росія), FFS (хутра, Фінляндія), Flora Holland (квіти, Нідерланди)
	Покази мод	Тиждень високої моди в Парижі (Франція), Milano Moda Donna (Італія), Тижні моди Mercedes-Benz
	Ярмарки і виставки	«Райзен Гамбург» (туристичний ярмарок, Німеччина), Брюссельський міжнародний книжковий ярмарок (Бельгія)
	Автомобільні й авіаційні салони	Детройтський (США), Франкфуртський (Німеччина), Лондонський (Велика Британія), Женевський (Швейцарія), Токійський (Японія) автосалони, авіасалон в Ле Бурже (Франція), авіасалон на о. Лангкави (Малайзія)
	Політичні й економічні форуми	Всесвітній економічний форум у Давосі (Швейцарія), Генеральна асамблея ООН, зустрічі світових лідерів
Релігійні	Релігійні свята, ходи і події	Сходження Благодатного вогню у переддень Воскресіння Христового (Єрусалим)

У сучасному глобалізованому світі провідні держави дали належну оцінку перевагам від розвитку туристичної галузі. Туризм сприяє зростанню зайнятості населення, диверсифікації економіки, оскільки туристична галузь пов'язана з роботою більше як 50 галузей, що підвищує інноваційність національного господарства.

Туристична галузь набуває все більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери у Вінницькій області. Становлення внутрішнього і в'їзного туризму має перспективи стати важливим чинником соціально-економічного розвитку області. Основним завданням є формування сучасної конкурентоспроможної туристичної індустрії Вінницької області, спроможної задовольнити потреби іноземних та вітчизняних громадян в туристичних та рекреаційних послугах.

Вінниччина має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму: особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. В області на державному обліку перебуває 4307 пам'яток культурної спадщини: 1739 - археології, 1893 - історії, 526 - містобудування та архітектури, 101 - монументального мистецтва, 47 - садово-паркового мистецтва, 1- ландшафтна.

Програмою розвитку туризму у Вінницькій області на 2017-2020 роки передбачається здійснення комплексу заходів щодо удосконалення системи управління туристичною галуззю, розроблення та удосконалення нормативно-правової бази туристичної діяльності, модернізація існуючої матеріальної бази, створення нових рекреаційно-туристичних об'єктів міжнародного рівня, збереження і відновлення історико-архітектурних пам'яток духовної культури народу, удосконалення рекламно-інформаційної діяльності, проведення маркетингових досліджень у туристичній галузі, представлення області на національних та міжнародних туристичних виставках, створення умов для розвитку подієвого туризму [1].

У Вінницькій області часто проходять заходи спрямовані на розвиток подієвого туризму. Прикладом є лицарський турнір присвячений пам'яті Героя Небесної сотні Максима Шимка. Історичний клуб «Аркона», що є ініціатором і організатором цього заходу вважає за потрібне донести до широкого загалу, важливість історичної реконструкції. Даний турнір – це єдиний середньовічний фестиваль, і на нього відгукнулося багато учасників з різних міст [4]. Крім цього вже традиційним для Вінницької області став open-air фестиваль «OPERAFEST-TULCHIN», який вже втретє збирає під відкритим небом прихильників опери не лише з України, але й з далекого зарубіжжя. Драгрейсінг-шоу на аеродромі у м. Калинівка, щороку збирає учасників змагання та глядачів з усієї України, а в останні роки все частіше відвідують цей захід іноземні туристи. Крім цього багато подібних заходів проводиться у місті Вінниця, що вже мають статус традиційних, а відтак привертають увагу українських та іноземних туристів.

Висновки. Програма розвитку туристичного бізнесу дасть можливість Вінниччині більш ефективно використати фінансовий, організаційно-технічний та консультативно-методичний потенціал. Дозволяє системно допомагати територіальним громадам, представникам малого та середнього бізнесу, зацікавленим особам формувати позитивний туристичний імідж області, розбудовувати необхідну туристичну інфраструктуру, сприяти соціально-економічному розвитку Вінниччини, мобілізуючи ресурси, фінансово зміцнюючи громади та підтримуючи партнерство між ними, владою і бізнесом.

Крім того, заходи програми подієвого туризму сприятимуть вирішенню пріоритетних завдань туристичної сфери області шляхом використання відповідного

інструментарію для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про програму розвитку туризму у Вінницькій області на 2017 – 2020 роки: Рішення // Вінницька обласна рада. – 2017. – №380. – сес. 21. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <https://vinrada.gov.ua/upload/files/progr/380.pdf> (заголовок екрану).
2. Олійник В.В., Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму на території України [Електронний ресурс] / В.В. Олійник, О.В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – № 12. – 2016. – С.460. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5567/1/Сучасний%20стан%20та%20перспективи%20розвитку%20подієвого%20туризму%20на%20території%20України.pdf>
3. Паньків Н.Є., Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму в Україні на прикладі розробленого івент-туру «Відкрий для себе покуття» [Електронний ресурс] / Н.Є. Паньків, Мороз В.Р. // Науковий вісник НЛТУ України. – №5. – 2018. – С.78. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/suchasniy-stand-ta-perspektivi-rozvitku-podievogo-turizmu-v-ukrayini-na-prikladi-rozroblenogo-ivent-turu-vidkriy-dlya-sebe-pokuttya>
4. Плахтій Ю. [Електронний ресурс] / Ю. Плахтій // Вежа. – 2018. – Режим доступу: <https://vezha.vn.ua/do-vinnytsi-pryyihalo-65-lytsariv-na-turnir-prysvuyachenyj-pam-yatizagyblogo-pid-chas-revolyutsiyi-gidnosti-vinnychanyna-fotoroportazh/>
5. Тищенко П.В. Теоретичні аспекти та розвиток подієвого туризму регіону [Електронний ресурс] / П.В. Тищенко // Науковий вісник Ужгородського університету. – №33. – 2011. – С. 124-125. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/tyschenko.htm